

اجلاس جهانی سران در باره جامعه اطلاعاتی و توانمندسازی نیروی انسانی و گسترش سواد اطلاعاتی

تاریخ پذیرش و انتشار: ۱۳۹۷/۱۱/۶

تاریخ دریافت: ۱۳۹۱/۷/۱۷

فرهاد اعتمادی^۱

مقدمه:

در بیانیه اسکندریه که در سال ۲۰۰۵ به دنبال برگزاری اجلاسی بین‌المللی در زمینه سواد اطلاعاتی و یادگیری مادام‌العمر برگزار شد از سواد اطلاعاتی به عنوان یکی از حقوق اولیه انسانی در عصر دیجیتال و «فانوس جامعه اطلاعاتی»^۲ یاد شده، زیرا سواد اطلاعاتی به افراد این امکان را می‌دهد تا در تمام مراحل زندگی برای اهداف شخصی، اجتماعی، حرفه‌ای و آموزشی اطلاعات موردنیاز خویش را جستجو کرده، ارزیابی و مورد بهره‌برداری قرار دهند.

نقش سواد اطلاعاتی در پیشرفت اجتماعی و اقتصادی، کاملاً پذیرفته شده و بیانیه اسکندریه نیز به خوبی این امر را نشان می‌دهد که سواد اطلاعاتی تنها با آموزش مرتبط نیست بلکه ارتباط مستقیمی با مشارکت اجتماعی، بهبود کیفیت زندگی و اشتغال دارد. بدون شک تنها در صورتی که شهروندان قادر باشند فعالانه اطلاعات را جستجو، دریافت و ارزیابی کنند، مشارکت اجتماعی معنی می‌یابد و توسعه اقتصادی نیز در دنیای امروز منوط به حضور فعال افراد شاغلی است که در بخش‌های مختلف اقتصادی بتوانند اطلاعات خام را به دانش تبدیل کنند.

در این مقاله با توجه به اهمیت ظرفیت‌سازی، توسعه منابع انسانی و گسترش سواد اطلاعاتی به بررسی مصوبات اسناد اجلاس جهانی سران در این زمینه خواهیم پرداخت.

۱- اجلاس جهانی سران درباره جامعه اطلاعاتی (WSIS):

اجلاس جهانی سران درباره جامعه اطلاعاتی (WSIS) که در دو مرحله، در ژنو (۲۰۰۳) و تونس (۲۰۰۵) برگزار گردید، از ابعاد مختلف حائز اهمیت است. باید به این نکته اشاره کرد که اجلاس WSIS نسبت

^۱ مدیر گروه ارتباطات کمیسیون ملی یونسکو در ایران و عضو هیأت علمی حوزه ستادی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

^۲ "Beacons of the Information Society", High Level Colloquium on Information Literacy and Lifelong Learning, Bibliotheca Alexandria, Egypt. November ۲۰۰۵.

به سایر اجلاس‌های سازمان ملل، از نظر نحوه برگزاری، متفاوت بود زیرا در این اجلاس علاوه بر نمایندگان کشورها و سازمان‌های دولتی، از نمایندگان جامعه مدنی و بخش خصوصی نیز برای شرکت دعوت شده بود تا به نوعی کلیه ذینفعان در اجلاس شرکت داشته باشند. بنابراین شرکت نمایندگان بخش خصوصی و جامعه مدنی توأم در یک اجلاس بین‌المللی آن‌هم در سطح سران کشورها، شیوه و روش جدیدی در برگزاری کنفرانس‌های بین‌المللی محسوب می‌شود که تا آن‌زمان سابقه نداشته است. در اجلاس تونس، علاوه بر نمایندگان رسمی ۱۷۴ کشور^۲، اتحادیه اروپا، ۹۲ سازمان بین‌المللی، نمایندگان ۶۰۶ سازمان غیر دولتی (NGO) و همچنین نمایندگان ۲۲۶ موسسه خصوصی در اجلاس شرکت داشتند^۳ و شرکت چشمگیر و گسترده در این اجلاس، نشانه اهمیتی است که جهان امروز برای فن‌آوری‌های نوین اطلاعاتی و ارتباطی قائل است.

در مرحله اول اجلاس سران درباره جامعه اطلاعاتی که از ۱۰ لغایت ۱۲ دسامبر ۲۰۰۳ در ژنو برگزار شد برای اولین بار و در عالی‌ترین سطح مباحث مهمی همچون نقش فن‌آوری‌های نوین اطلاعاتی و ارتباطی در توسعه، دسترسی آسان و ارزان به وسایل ارتباطی، ظرفیت‌سازی و گسترش سواد اطلاعاتی مورد بحث و بررسی قرار گرفتند. (گزارش روند برگزاری اجلاس جهانی سران درباره جامعه اطلاعاتی (WSIS) و مشارکت ایران (ژنو- ۲۰۰۳)، دبیرخانه شورای عالی اطلاع‌رسانی، اسفند ماه ۱۳۸۳).

در پایان اجلاس ژنو، دو سند با اجماع جامعه جهانی مورد تصویب قرار گرفتند: اعلامیه اصول (Declaration of Principles) و برنامه عمل (Plan of Action). سند اول یعنی اعلامیه اصول (WSIS- ۰۳/GENEVA/DOC/۴-E)، اصول اساسی مورد توافق و اجماع جهانی را در حوزه ارتباطات بیان می‌کند، درحالی‌که سند دوم یعنی برنامه عمل (WSIS - ۰۳ / GENEVA / DOC/۵-E)، جزئیات اهدافی که در آینده باید به آن دست یافت را ترسیم می‌کند. در واقع می‌توان گفت که این دو سند اولین تلاش جامعه جهانی برای طراحی شالوده و بنیان جامعه اطلاعاتی و یا به تعبیر یکی از صاحب‌نظران اولین تلاش در جهت تدوین «قانون اساسی جامعه اطلاعاتی» است (Poulet, ۲۰۰۴).

در مرحله اول اجلاس سران قرار شد تا بررسی موضوع راهبری اینترنت ونحوه تامین منابع مالی برای بکارگیری فن‌آوریهای اطلاعاتی در توسعه در اجلاس دوم ادامه پیدا کند. نهایتاً در تونس (۲۰۰۵) دو سند به تصویب رسید. سندا اول یعنی سند تعهدات تونس (Tunis Commitment) در واقع همان اصولی را که در

۲- لازم به توضیح است که ۴۶ رئیس کشور و یا رئیس دولت، معاون رئیس جمهور به‌همراه ۱۹۰ وزیر یا معاون وزیر در این اجلاس شرکت داشتند. مجموع اعضاء هیأت‌های دولتی بالغ بر ۵۸۹۷ نفر بودند. در این خصوص نگاه کنید به

http://www.itu.int/wsis/newsroom/press_releases/wsis/۲۰۰۵/۱۸nov-fr.htm.

۳- ۱۵۰۸ نفر از سازمان‌های بین‌المللی، ۶۲۴۱ نفر از سازمان‌های غیر دولتی و ۴۸۱۶ نفر از بخش خصوصی در اجلاس شرکت داشتند.

اعلامیه اصول بیان شده تکرار می‌کند اما سند دوم یعنی دستورکار تونس (Tunis agenda) حاوی پیشرفت مذاکرات در زمینه راهبری اینترنت و مشارکت بین‌المللی در امر مبارزه با شکاف دیجیتال است.

۲- اجلاس جهانی سران دربارهٔ جامعهٔ اطلاعاتی و توانمندسازی نیروهای انسانی از طریق جریان آزاد اطلاعات و دسترسی به اطلاعات و دانش

شرکت‌کنندگان در اجلاس جهانی سران (WSIS) آشکارا تعهد خود را بر ایجاد جامعهٔ اطلاعاتی مردم محور، فراگیر و توسعه‌گرا اعلام کردند. جامعه‌ای که در آن «هرکس اطلاعات و دانش تولید کند، به اطلاعات و علوم دسترسی داشته باشد و از آن بهره‌مند گردد و یا اطلاعات دریافتی را به اشتراک گذارد تا اشخاص و جوامع توانمند شوند و از استعدادهای خود برای رشد و بهبود شرایط زندگی استفاده کنند»^۵

اعلامیهٔ اصول اجلاس سران به‌درستی به نقش مهم جریان آزاد اطلاع‌رسانی و دسترسی به اطلاعات به‌عنوان پیش‌شرط توانمندی افراد و یا هر جامعه‌ای تأکید می‌کند. در واقع جریان آزاد اطلاع‌رسانی و وجود رسانه‌های آزاد (جدید) از عوامل مهم در توانمندسازی افراد و مشارکت اجتماعی آنان محسوب می‌گردند. در جهان امروز مردم‌سالاری به معنای مشارکت شهروندان مطلع در ادارهٔ امور جامعه می‌باشد و زمانی این امر امکان‌پذیر است که شهروندان اطلاعات لازم را در اختیار داشته باشند. بنابراین توانمندی مردم و مشارکت آنان در تصمیم‌گیری‌های فردی و اجتماعی منوط به جریان آزاد اطلاع‌رسانی و دسترسی به اطلاعات است.

لذا مصوبات اجلاس جهانی سران دربارهٔ جامعهٔ اطلاعاتی با تکرار مادهٔ ۱۹ اعلامیه جهانی حقوق بشر بر حق دسترسی به اطلاعات و دانش تأکید می‌کنند^۶ و این حق را یکی از حقوق بنیادین بشر دانسته و آزادی جستجو، دریافت، بهره‌برداری و استفاده از اطلاعات برای ایجاد، جمع‌آوری و اشاعهٔ دانش را در جهت نیل به جامعهٔ اطلاعاتی ضروری می‌دانند^۷.

با مطالعه و پژوهش در اسناد اجلاس سران دربارهٔ جامعهٔ اطلاعاتی، (بویژه پاراگراف‌های ۲۴ - ۲۸ اعلامیهٔ اصول و پاراگراف‌های ۱۰a - ۱۰b برنامهٔ عمل ژنو) می‌توان اهم برنامه‌ها و اقداماتی که باید توسط کشورها در جهت گسترش دسترسی به اطلاعات و دانش صورت پذیرد را به صورت زیر بیان کرد.

۲-۱- سیاست‌گذاری در سطح ملی و بین‌المللی در زمینهٔ دسترسی به اطلاعات

۴-پاراگراف ۱ اعلامیهٔ اصول

۵- پاراگراف ۴ اعلامیهٔ اصول. مادهٔ ۱۹ اعلامیهٔ جهانی حقوق بشر اعلام می‌دارد «هرکسی دارای حق آزادی‌بیان و آزادی عقیده است و این حق شامل آزادی حفظ عقاید بدون دخالت دیگران، حق جستجو، دریافت و بهره‌مندی از اطلاعات و ایده‌ها از طریق هر رسانه‌ای بدون توجه به مرزهاست.»

۶- پاراگراف ۵ اعلامیهٔ اصول

در مصوبات WSIS بر ضرورت تدوین مقرراتی در سطح ملی و بین‌المللی در جهت گسترش دسترسی به اطلاعات بویژه اطلاعات عرصه عمومی تأکید و از کشورها خواسته شده تا دسترسی عمومی به این اطلاعات را بویژه از طریق اینترنت تسهیل کنند.

۲-۲- اتصال مراکز و نهادهای عمومی بویژه مراکز آموزشی (دبستان‌ها، دبیرستان‌ها، دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی) به اینترنت

براساس مصوبات WSIS دولت‌ها باید مراکز و نقاط دسترسی عمومی به اطلاعات را راه‌اندازی و دسترسی آسان و ارزان شهروندان به این مراکز را فراهم کنند. برنامه عمل اجلاس ژنو با اشاره به سیاستگذاری‌های انجام شده در سطح جهان و بویژه اهداف هزاره، از کشورها خواسته است تا سال ۲۰۱۵ اتصال مراکز عمومی زیر به اینترنت را فراهم کنند:

- اتصال روستاها به ICT و راه‌اندازی نقاط دسترسی عمومی
- اتصال دانشگاه‌ها، کالج‌ها، دبیرستان‌ها و مدارس راهنمایی به ICT
- اتصال مراکز علمی و تحقیقاتی به ICT
- اتصال کتابخانه‌های عمومی، مراکز فرهنگی، موزه‌ها، ادارات پست و بایگانی‌ها به ICT
- اتصال مراکز بهداشتی و بیمارستان‌ها به ICT
- اتصال تمامی سازمان‌های دولتی مرکزی، محلی به ICT و راه‌اندازی وبسایت آن‌ها و امکان پست الکترونیک
- اطمینان از این که نیمی از مردم دنیا به ICT دسترسی دارند.^۸

ضمناً براساس پاراگراف ۸a برنامه عمل، کشورها متعهد گردیده‌اند که تا سال ۲۰۰۵، استراتژی‌های الکترونیک خود را در زمینه ظرفیت‌سازی و تربیت نیروی انسانی تدوین کنند، و در چارچوب این استراتژی اتصال تمامی مدارس، دانشگاه‌ها، کتابخانه‌ها و سایر مراکز عمومی پیش‌بینی شده باشد.^۹ لازم به یادآوری است در سال ۲۰۱۵، با همکاری تمامی نهادهای بین‌المللی از جمله ITU، UNDP، UNESCO، ... مجدداً اجلاسی در سطح عالی به منظور ارزیابی اقدامات و نتایج حاصله از اجرای این مصوبات توسط کشورها و تنظیم اهداف آتی برگزار خواهد شد.^{۱۰} این بدان معناست که کشورهای جهان باید تا این تاریخ

۷- پاراگراف ۶ برنامه عمل

۸- پاراگراف ۹c برنامه عمل

۹- مراجعه نمایید به سایت (ITU) در زمینه تدارکات مقدماتی برای برگزاری این اجلاس

فعالیت‌ها و برنامه‌های انجام شده در زمینه اتصال کلیه مراکز آموزشی خود به اینترنت را تنظیم و گزارش کنند.^{۱۱}

۳- اجلاس جهانی سران درباره جامعه اطلاعاتی و توانمندسازی نیروهای انسانی از طریق

آموزش و گسترش سواد اطلاعاتی

مصوبات اجلاس سران درباره جامعه اطلاعاتی در ابتدا حق آموزش را به عنوان یکی از حقوق بنیادین انسانی به رسمیت می‌شناسد. اعلامیه اصول بر این نکته تأکید می‌کند که «هر کسی باید فرصت لازم را برای به دست آوردن مهارت‌ها و دانش مورد نیاز برای شرکت فعال در جامعه اطلاعاتی داشته باشد و سواد و تحصیلات ابتدایی عوامل کلیدی برای ساخت جامعه اطلاعاتی فراگیر هستند»^{۱۲}. این اعلامیه سپس بر استفاده از فن‌آوری‌های نوین اطلاعاتی در تمامی مراحل تحصیلی، آموزشی و توسعه منابع انسانی با توجه ویژه به نیازهای ویژه معلولان و افراد محروم و گروه‌های آسیب‌پذیر تأکید می‌کند.^{۱۳}

مصوبات اجلاس سران بر استفاده از ICT در جهت توسعه منابع انسانی تأکید ویژه‌ای دارند و در این خصوص برنامه عمل، جزئیات بیشتری را بیان کرده و اشعار می‌دارد که کشورهای عضو باید سیاست‌های داخلی خود را به نحوی تنظیم کنند که «فن‌آوری‌های نوین اطلاعاتی و ارتباطی در تمام سطوح آموزشی از جمله توسعه برنامه‌های درسی، آموزش معلمان، مدیریت نهادهای آموزشی و همچنین آموزش مادام‌العمر مورد استفاده قرار گیرند»^{۱۴}. (تأکید از ما است).

در این چارچوب اعلامیه اصول به نقش محوری معلمان در ایجاد جوامع دانش‌محور اشاره کرده و اعلام می‌کند که «پدیدآورندگان محتوی، ناشران و همچنین معلمان، مربیان، کتابداران و مسئولین آرشیوها باید نقش فعالی را در رشد جامعه اطلاعاتی، خصوصاً در کشورهای کمتر توسعه‌یافته به عهده بگیرند»^{۱۵}. به همین دلیل در برنامه عمل برگزاری دوره‌های خاص آموزشی در حوزه ICT برای معلمان توصیه و در این زمینه از کشورها خواسته شده تا «دوره‌های آموزشی خاصی در زمینه استفاده از فن‌آوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی برای رفع نیازهای متخصصان اطلاع‌رسانی مانند کتابداران، مسئولان آرشیوها، معلمان، روزنامه‌نگاران و ...

۱۰- کمیته ملی جامعه اطلاعاتی که دبیرخانه آن در سازمان فناوری اطلاعات ایران مستقر است مسئول تدوین نهایی گزارش ملی کشور خواهد بود.

۱۱- پاراگراف ۲۹ اعلامیه اصول

۱۲- پاراگراف ۳۰ اعلامیه اصول

۱۳- برنامه عمل پاراگراف ۱۱a

۱۴- اعلامیه اصول پاراگراف ۳۲

طراحی گردد. آموزش معلمان باید بر جنبه‌های فنی فن‌آوری‌های اطلاعاتی، توسعه محتوی و آشنایی با فرصت‌ها و چالش‌های این فناوری‌ها متمرکز باشد»^{۱۶}.

در زمینه توسعه دروس آموزشی، برنامه عمل ژنو (پاراگراف ۴g) از کشورها می‌خواهد تا هم‌گام با تحولات نوین در حوزه فن‌آوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی در این زمینه بازنگری کرده و تمامی مدارس ابتدایی و دبیرستان‌ها از درس‌هایی استفاده کنند که مطالب آن بتواند در فضای جامعه اطلاعاتی قابل انجام و گسترش باشد و به نوعی گذار از جامعه سنتی به جامعه مدرن را پوشش دهد^{۱۷}.

برنامه عمل به‌درستی آموزش و دارا بودن سواد اطلاعاتی را شرط حضور در جامعه اطلاعاتی می‌داند. توسعه و رشد مهارت‌های مرتبط با سواد اطلاعاتی را برای همگان از طریق امکانات موجود کشورها از جمله مراکز ارتباطی چندمنظوره، مراکز دسترسی عمومی و یا راه‌اندازی مراکز آموزشی ICT توسط دولت‌ها و یا با همکاری بخش خصوصی ضروری می‌داند^{۱۸}. در این چارچوب آموزش جوانان از اهمیت خاصی برخوردار است و مطابق با پاراگراف ۱۱d برنامه عمل، دولت‌ها در چارچوب سیاست‌های ملی آموزشی و با در نظر گرفتن نیاز به ریشه‌کن کردن بی‌سوادی بزرگسالان، باید مطمئن شوند که «جوانان؛ مهارت‌ها و دانش لازم برای استفاده از ICT، شامل ظرفیت لازم برای تحلیل و بهره‌برداری اطلاعات به روش‌های ابتکاری و خلاق، تبادل تجارب خود و مشارکت کامل در جامعه اطلاعاتی مجهز شده‌اند».

علاوه بر این، برنامه عمل بر رفع موانع جنسیتی در آموزش ICT برای دختران و پیش‌بینی فرصت‌های آموزشی برابر در حوزه ICT برای زنان و دختران تأکید نموده و توصیه می‌کند آموزش‌های اولیه در رشته‌های علمی و فنی به نحوی برای دختران برنامه‌ریزی شود که آن‌ها در مشاغل مرتبط با فن‌آوری‌های اطلاعاتی حضور بیشتری داشته باشند^{۱۹}. ضمناً برنامه عمل ژنو فراتر رفته و بر ضرورت تنظیم برنامه‌های درسی و بالا بردن سواد ارتباطی و رسانه‌ای زنان به‌منظور آموزش آنان در درک و توسعه محتوی ICT تأکید می‌کند^{۲۰}.

۴- سواد اطلاعاتی (شاخص‌ها، پیش‌بینی در برنامه‌ریزی آموزشی، ...)

براساس اسناد WSIS کشورها باید در برنامه‌ریزی درسی خود واحدهای درسی مناسب برای گسترش سواد اطلاعاتی و رسانه‌ای پیش‌بینی کنند به‌نحوی که جوانان قادر به بهره‌برداری خلاقانه و ابتکاری از فن‌آوری

۱۵- برنامه عمل پاراگراف ۱۱k

۱۶- To adapt all primary and secondary school curricula to meet the challenge of the information society, taking into account national circumstances.

۱۷- برنامه عمل پاراگراف ۱۱c

۱۸- برنامه عمل پاراگراف ۲۳ h

۱۹- "strengthen programs focused on gender-sensitive curricula in formal and non-formal education for all and enhancing communication and media literacy for women with a view to building the capacity of girls and women to understand and to develop ICT content".

های نوین باشند. لذا ضروری است به مطالعه عناصر تشکیل‌دهنده سواد اطلاعاتی و بررسی تحقیقات صورت گرفته در زمینه پیش‌بینی سواد اطلاعاتی در نظام‌های آموزشی بپردازیم.

براساس تعریفی که از سواد رسانه‌ای در حوزه آموزش عالی گردیده سواد اطلاعاتی از عناصر زیر تشکیل شده است:

- تشخیص نیاز به اطلاعات

- جایابی اطلاعات و ارزیابی کیفیت آن

- ذخیره‌سازی و بازیابی اطلاعات

- استفاده مؤثر و صحیح از اطلاعات

- به‌کارگیری اطلاعات و تبدیل آن به دانش و انتقال آن

لازم به ذکر است که با آموزش‌های فنی در حوزه ICT، افراد با کاربرد این فن‌آوری‌ها آشنا می‌گردند اما سواد اطلاعاتی مفهوم وسیع‌تری دارد. در حقیقت اطلاعات بدون پردازش و تبدیل آن به دانش، داده‌های خام هستند (World Report, UNESCO, ۲۰۰۵). سواد اطلاعاتی فراتر از کسب و دریافت اطلاعات و به معنای مهارت و توانمندی تبدیل اطلاعات خام به دانش است.

تحقیقات و پژوهش‌هایی که در زمینه سواد اطلاعاتی صورت گرفته نشان می‌دهد که عناصر تشکیل‌دهنده سواد اطلاعاتی همان پنج عنصری است که نام بردیم. این پژوهش‌ها هم در زمینه بررسی سواد اطلاعاتی در مدارس و دبیرستان‌ها انجام شده و هم به تحقیق پیرامون این موضوع در دانشگاه‌ها پرداخته اند (Webber, ۲۰۰۶). البته پژوهش‌ها در اروپا و آمریکا سواد اطلاعاتی را در آموزش پایه و هم تحصیلات دانشگاهی مورد توجه قرار داده‌اند ولی در سایر مناطق جهان غالباً به بررسی سواد اطلاعاتی در مراکز آموزش عالی پرداخته‌اند و این امر به این دلیل است که در کشورهای پیشرفته کسب مهارت سواد اطلاعاتی هم‌زمان با کسب مهارت‌های اولیه فنی در حوزه ICT انجام می‌پذیرد زیرا در این کشورها زیرساخت‌ها فراهم است و اطلاعات هم غالباً از منابع الکترونیک کسب می‌گردند. بنابراین از دوره پیش‌دبستانی تا مراحل نهایی آموزش در مراکز دانشگاهی، در سطوح مختلف به‌صورت مستمر و زنجیره‌وار، گسترش سواد اطلاعاتی در دستور کار نهادهای آموزشی قرار دارد:

زنجیره کسب مهارت سواد اطلاعاتی در نظام آموزش

دوره آموزش	سطح آموزش	صلاحیت‌ها
- پیش‌دبستانی - دبستان	- آموزش پایه و اولیه - سطح متوسط	- تعریف اطلاعات مورد نیاز - جایابی و دسترسی به اطلاعات

<ul style="list-style-type: none"> - ارزیابی اطلاعات - سازماندهی اطلاعات - استفاده از اطلاعات - تبدیل و انتقال دانش 	<ul style="list-style-type: none"> - سطح پیشرفته - سطح عالی 	<ul style="list-style-type: none"> - راهنمایی - متوسطه - کارشناسی - کارشناسی ارشد - تحقیقات پیشرفته و عالی (دکتری)
---	---	---

یونسکو نیز به نوبه خود با توجه به اهمیت سواد اطلاعاتی و ضرورت گسترش آن در جهان، تحقیقات و مطالعات گسترده‌ای را با همکاری کارشناسان بین‌المللی در زمینه مفاهیم پایه و اولیه در این حوزه (۲۰۰۸, Understanding Information Literacy) انجام داده و شاخص‌های سواد اطلاعاتی را به منظور ارزیابی توسعه آن در جهان (۲۰۰۸, Towards Information Literacy indicators) تدوین کرده و برنامه‌ای درسی برای آموزش معلمان در زمینه سواد اطلاعاتی و رسانه‌ای تهیه و به کشورها پیشنهاد کرده است (۲۰۱۱, Media and Information Literacy Curriculum for Teachers) تا پس از آموزش معلمان، آنان به نوبه خود شرایط درک این مفاهیم را برای دانش‌آموزان فراهم کنند.

نتیجه‌گیری

دسترسی به آموزش کیفی از جمله حقوق اساسی انسان‌هاست و برای مبارزه با فقر، تبعیض و حاشیه نشینی، گسترش دسترسی به آموزش بویژه از طریق فناوری‌های نوین اطلاعاتی ضروری است. با توجه به پیشرفت این فناوری و کاربرد و نقش مهم آن در توسعه، کشورها باید برای ارتقای مداوم دانش و مهارت‌های نیروهای محوری در امر آموزش یعنی معلمان و همچنین بازنگری و طراحی مجدد نظام‌های آموزشی و برنامه ریزی درسی متناسب با تحولات نوین اطلاعاتی اقدام کنند.

مصوبات اجلاس جهانی سران درباره جامعه اطلاعاتی حاوی تعهد همه کشورهای جهان بر گسترش دسترسی به اطلاعات و تأمین آموزش کیفی برای شهروندان به منظور دستیابی به توسعه پایدار است. در چارچوب این مصوبات کشورها متعهد شده‌اند تا سال ۲۰۱۵ مراکز آموزشی خود را در تمامی سطوح به فن آوری‌های نوین تجهیز کرده و متناسب با تحولات نوین در برنامه‌ریزی درسی خویش بازنگری و در این زمینه توجه ویژه‌ای به گسترش و توسعه سواد اطلاعاتی داشته باشند.

منابع

- دبیرخانه شورای عالی اطلاع‌رسانی (۱۳۸۳). گزارش روند برگزاری اجلاس جهانی سران دربارهٔ جامعهٔ اطلاعاتی (WSIS) و مشارکت ایران (ژنو - ۲۰۰۳)، تهران: انتشارات شورای عالی اطلاع‌رسانی.

- کمیسیون ملی یونسکو (۱۳۸۴). فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات در آموزش معلمان، ترجمه محمدشهاب شاه‌حسینی، تهران: انتشارات کمیسیون ملی یونسکو.

- Campbell, S.(۲۰۰۴). Defining Information Literacy in the ۲۱stCentury, World Literacy and Information Congress, ۷۰th IFLA General Conference

- Garner, S.D. (۲۰۰۶). Final Report of High-Level Colloquium on Information Literacy and Lifelong Learning, Alexandria; [http://www.ifla.org/۱۱۱/wsis/high Level - colloquium, pdf.](http://www.ifla.org/۱۱۱/wsis/high%20Level%20colloquium.pdf)

- Pouillet, Y.(۲۰۰۴). Technologies de l'information et de la communication et co-régulation: Une nouvelle approche, Droit et nouvelles technologies, http://www.droit-technologie.org/dossiers/co-régulation_SMSI.pdf

- UNESCO (۲۰۰۵). Toward Knowledge Societies, UNESCO World Report, Paris, UNESCO.

- UNESCO (۲۰۰۸). Understanding Information Literacy, Paris, UNESCO.

- UNESCO (۲۰۰۸). Towards Information Literacy Indicators, Paris, UNESCO.

- UNESCO (۲۰۱۱). Media and Information Literacy Curriculum for Teachers, Paris, UNESCO.

- Webber. S.(۲۰۰۶) Information Literacy standards and statements <http://dis.shef.ac.uk/literacy/standards.htm>

دکتر فرهاد اعتمادی

عضو هیأت علمی حوزهٔ ستادی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

و مدیر گروه ارتباطات کمیسیون ملی یونسکو در ایران